

CHARTER VAN DE INTERNE AUDIT H-IA

---

1. INLEIDING.

“De Interne Audit H-IA” hierna genoemd “De Interne Audit” is verbonden aan de NMBS Holding en voert zijn activiteiten uit voor gans de NMBS-groep binnen het kader van de strategie en de doelstellingen, gedefinieerd door de beheersorganen en het management van de NMBS Holding, de NMBS en Infrabel.

Dit Charter definieert de opdracht, de bevoegdheid en de verantwoordelijkheden van de Interne Audit, conform de internationale normen van het Institute of Internal Auditors (IIA). Deze vormen de officiële en erkende referenties voor de professionele uitoefening van interne auditactiviteiten. Het charter heeft eveneens tot doel de Interne Audit kenbaar te maken binnen de NMBS-groep, inclusief de legitimiteit, positie, rechten en plichten die de beheersorganen hem toekennen.

Het Charter heeft betrekking op de interne auditactiviteit zoals die gedefinieerd wordt door het IIA (zie punt 2 hierna). Het heeft dus geen betrekking op het Comité van Toezicht, noch op de Gecentraliseerde Controle Opdrachten/Overeenkomsten (in toepassing van de beschikkingen “Delegaties en subdelegaties van bevoegdheden”), die eveneens deel uitmaken van de Interne Audit H-IA.

2. OPDRACHT VAN DE INTERNE AUDIT.

Definitie van interne audit .

“Interne audit is een onafhankelijke en op objectieve wijze zekerheid verstrekkende en raadgevende activiteit. Deze is in het leven geroepen om toegevoegde waarde te leveren en om de werking van een organisatie te verbeteren. Zij helpt een organisatie bij het realiseren van haar doelstellingen door, via een systematische en gedisciplineerde aanpak, de doelmatigheid van het risico- en controlebeheer en de corporate governance te evalueren en te verbeteren.” (vertaling van de Engelstalige definitie van het IIA).

Zekerheid verstrekkende activiteiten.

De hoofdopdracht van de Interne Audit is het evalueren van de instrumenten voor risicobeheer, controle en corporate governance op hun adequaatheid en verifiëren of zij toelaten om een **redelijke zekerheid** te verschaffen dat:

- de risico's waaraan de NMBS-groep en zijn Maatschappijen zijn blootgesteld, worden gedetecteerd, geëvalueerd en beheerst;

- de verschillende interne controlesystemen doeltreffend zijn en bijdragen tot de volgende belangrijke objectieven :
  - de financiële en operationele informatie is volledig, betrouwbaar en tijdig beschikbaar;
  - de beslissingen en de ondernomen acties zijn conform het beleid, de normen, de procedures, de plannen, de wetten en de reglementen die van toepassing zijn binnen de Maatschappijen van de NMBS-groep;
  - de activa worden op een passende manier beschermd;
  - de productiemiddelen bestemd voor de werking van de NMBS-groep en zijn Maatschappijen zijn prijsbewust verworven en worden op doelmatige en efficiënte wijze aangewend;
- de strategieën en het beleid vastgelegd zijn en de overeenstemmende doelstellingen kunnen gerespecteerd en bereikt worden.

Een **risico** is de mogelijkheid dat zich een gebeurtenis voordoet die een impact heeft (ongunstig of gunstig) op de realisatie van de doelstellingen van de onderneming. De grootte van het risico wordt bepaald door de ernst van de mogelijke gevolgen (impact op de doelstellingen van de onderneming) en de waarschijnlijkheid (frequentie) dat het risico zich voordoet. De risico's kunnen betrekking hebben op externe gebeurtenissen (dalende economische conjunctuur, nieuwe marktopportunities, faillissement van een aannemer, nieuw wettelijk kader, ...) en interne gebeurtenissen (fraude, exploitatie- en arbeidsongevallen, overschrijding van de termijnen en budgetten bij de realisatie van investeringsprojecten, ...).

Onder **interne controle** verstaat men elke maatregel (met betrekking tot de organisatie, methoden, procedures, vorming, ...) die door de operationele verantwoordelijken van de onderneming in werking is gesteld, teneinde het risicobeheer te verbeteren en de waarschijnlijkheid te verhogen dat de gestelde doelstellingen zullen gerealiseerd worden. De interne controle beoogt een redelijke zekerheid te verschaffen dat:

- de operationele en financiële informatie betrouwbaar, volledig en beschermd is ;
- het beleid, de plannen, wetten, reglementen, procedures, ... nageleefd worden;
- de activa beschermd zijn;
- de middelen doelmatig en efficiënt gebruikt worden;
- de doelstellingen, vastgelegd door de beheersorganen, kunnen gerealiseerd worden.

Onder **corporate governance** verstaan we het geheel van activiteiten die gericht zijn op de verbetering van het besturen van de onderneming.

Raadgevende activiteiten.

De Interne Audit kan eveneens, binnen de grenzen van zijn competentie en zijn beschikbaarheid en steeds volgens de IIA-normen, **raadgevende** activiteiten uitvoeren in het kader van zijn dagelijkse werkzaamheden of op expliciete vraag van de beheersorganen en van de operationele verantwoordelijken. De raadgevende activiteiten kunnen gaan van een formele opdracht, tot een ondersteunings-, vormings- of begeleidingsopdracht zoals een tijdelijke deelname aan een stuur- of projectgroep. Deze raadgevende activiteiten moeten betrekking hebben op risico's, controles en corporate governance (N2210.C1).

Identificatie van opportuniteiten.

Wanneer de Interne Audit opportuniteiten ontdekt ter verbetering van het interne controlesysteem, van de rentabiliteit en van het imago van de NMBS-groep en zijn Maatschappijen, in het kader van zijn zekerheid verstreckende en raadgevende activiteiten, worden deze aan de operationele verantwoordelijken medegedeeld onder de vorm van **voorstellen** of **aanbevelingen**.

3. NORMATIEF KADER.

De Interne Audit werkt conform de **internationale normen** van het Institute of Internal Auditors (IIA) voor de professionele uitoefening van interne auditactiviteiten, die de officiële en erkende referenties ter zake zijn. Hij onderschrijft de **Deontologische Code** van het IIA waarvan de basisprincipes integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid zijn.

De Interne Audit streeft naar een permanente verbetering van zijn processen door het toepassen van de **ISO 9001-norm**. Hij tracht de bekomen certificatie te behouden.

4. ONAFHANKELIJKHEID EN POSITIE VAN DE INTERNE AUDIT.

Conform norm IIA 1100, zijn de **onafhankelijkheid** en de **objectiviteit** essentiële factoren om de activiteit van de Interne Audit doeltreffend te kunnen uitvoeren.

De Interne Audit mag geen enkele operationele bevoegdheid of verantwoordelijkheid uitoefenen, en dit met het oog op het bewaren van zijn onafhankelijkheid en objectiviteit.

Op administratief vlak, hangt de Interne Audit af van de Gedelegeerd Bestuurder van de NMBS Holding.

Op functioneel vlak, bepaalt het Auditcomité van de NMBS Holding de opdracht, de bevoegdheid en de verantwoordelijkheden van de Interne Audit (N1000). De verantwoordelijke van de Interne Audit stelt het jaarlijks activiteitenprogramma, de tussentijdse wijzigingen aan dit programma, de middelen en het budget voor de uitvoering ervan voor aan het Auditcomité. Dit keurt het goed na overleg tussen zijn Voorzitter en de Voorzitters van de Auditcomités van de NMBS en van Infrabel. De uitvoering van audits betreffende de “essentiële functies” van de infrastructuurbeheerder, te weten de activiteiten die vermeld zijn in punt 4 tot 6 van artikel 5 van de Statuten van Infrabel (4° de toewijzing van de beschikbare spoorweginfrastructuurcapaciteit; 5° de tarifiering, de facturering en de inning van heffingen voor het gebruik van de spoorweginfrastructuur en voor de diensten verbonden aan de spoorweginfrastructuur; 6° de certificering van het personeel van de spoorwegondernemingen en van het rollend materieel) valt echter uitsluitend onder het initiatief en de bevoegdheid van het Auditcomité van Infrabel.

Het Directiecomité van de NMBS Holding stelt de goedgekeurde middelen en het budget voor de uitvoering van het activiteitenprogramma, ter beschikking van de Interne Audit.

Wanneer de Interne Audit meent dat operationele verantwoordelijken een residueel risico aanvaardbaar is, bespreekt hij dit met de interne auditdienst en het Directiecomité van de betrokken Maatschappij. Indien dit niet tot een oplossing leidt, dan rapporteert hij aan het Auditcomité van de betrokken Maatschappij, die beslist (N2600).

5. BEVOEGDHEID VAN DE INTERNE AUDIT.

Het werkgebied van de Interne Audit (m.a.w. het audituniversum) omvat het **geheel van de NMBS-groep**, t.t.z. alle entiteiten van de NMBS Holding, van de NMBS en van Infrabel en al hun dochterondernemingen, inclusief de Maatschappijen die hun eigen interne auditdienst zouden hebben opgericht. In dit laatste geval, dient de Interne Audit overleg te plegen met de interne auditdienst van de betrokken Maatschappij over de audits die hij binnen deze wenst uit te voeren.

De essentiële functies van de infrastructuurbeheerder behoren niet tot het werkgebied van de Interne Audit. Er kan echter beroep gedaan worden op de Interne Audit om deel te nemen aan de auditopdrachten in dit domein, maar uitsluitend op vraag van het Auditcomité van Infrabel en onder de leiding van de verantwoordelijke van de interne auditdienst van deze Maatschappij.

De Interne Audit heeft **onbeperkte toegang** tot informatie, documenten en materiële bezittingen (gebouwen, installaties,...) of immateriële bezittingen (bestanden, informaticatoepassingen, contracten,...) en mag aan éénieder de noodzakelijke elementen vragen, welke hij onontbeerlijk acht voor de uitoefening van zijn werkzaamheden.

De informatie en de documenten die aan de Interne Audit worden overgemaakt, worden met omzichtigheid en **vertrouwelijkheid** behandeld. De Interne Audit draagt de verantwoordelijkheid voor het beschermen van de informatie en de documenten die hem worden toevertrouwd en voor de archivering ervan.

6. VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE INTERNE AUDIT.

De verantwoordelijke van de Interne Audit dient:

- een **jaarlijks activiteitenprogramma** te ontwikkelen in overeenstemming met de strategieën en met de doelstellingen van de Maatschappijen van de NMBS-groep (N2010). Het jaarlijks activiteitenprogramma dat de auditwerkzaamheden beschrijft die moeten worden gerealiseerd, houdt rekening met specifieke opdrachten aangevraagd door de verantwoordelijken van de operationele entiteiten en door de beheersorganen van de NMBS Holding, van de NMBS en van Infrabel;
- de verantwoordelijke van de interne auditdienst van Infrabel te betrekken in de voorbereiding van dit activiteitenprogramma;
- volgende zaken ter onderzoek en ter goedkeuring aan het Auditcomité van de NMBS Holding, voor te leggen (N2020):
  - het jaarlijks activiteitenprogramma en de middelen die noodzakelijk zijn voor de realisatie ervan;

- elke belangrijke tussentijdse wijziging aan het programma die zou kunnen optreden;
- de impact van elke beperking van zijn middelen aan dit Auditcomité te melden;
- zich te vergewissen van het goede verloop van de auditwerkzaamheden en de opvolging van de implementatie van de aanbevelingen;
- er op toe te zien dat de middelen die werden toegewezen voor de realisatie van het programma gepast en voldoende zijn en op doelmatige wijze worden aangewend (N2030).
- regels en procedures op te stellen die een raamwerk bieden voor de activiteiten van de Interne Audit (N2040) en toe te zien op de toepassing van de professionele normen;
- informatie te delen en activiteiten te coördineren met andere interne en externe leveranciers van zekerheid verstreckende en raadgevende diensten (externe auditoren, consultants, bedrijfsrevisoren, ...) die binnen of voor de NMBS-groep werken, ten einde een passende dekking te verzekeren van de werkzaamheden en in de mate van het mogelijke overlappende werkzaamheden te vermijden (N2050).
- periodiek verantwoording af te leggen aan de betrokken Auditcomités over de activiteiten van de Interne Audit, over hun opvolging, alsook over de resultaten die werden behaald in het kader van de uitvoering van het bestaande activiteitenprogramma (N2060).

De auditwerkzaamheden die (gedeeltelijk of geheel) betrekking hebben op Infrabel worden uitgevoerd in overleg met de verantwoordelijke van de interne auditdienst van Infrabel. Deze neemt op zich de leiding, de bekendmaking van de resultaten en de opvolging van de audits die betrekking hebben op de essentiële functies van de infrastructuurbeheerder.

De Interne Audit is tevens belast met het onderzoek en de evaluatie van de bruikbaarheid beschikbaarheid en de doelmatigheid van de acties die worden ondernomen om fraude te bestrijden. Conform de IIA-norm N1210.A2, dient de interne auditeur voldoende kennis te bezitten om aanwijzingen van fraude te herkennen, maar er wordt niet van hem verwacht dat hij de expertise bezit van een persoon wiens voornaamste verantwoordelijkheid het detecteren en het onderzoeken van fraude is. Dit laatste is een activiteit van het Comité van Toezicht. De verantwoordelijke van de Interne Audit dient ingelicht te worden over elk geval van reële of vermoedelijke fraude, en van andere onwettige daden. Elke aanwijzing van fraude die wordt ontdekt tijdens een auditopdracht, wordt aan hem medegedeeld.

7. UITVOERING VAN DE AUDITWERKZAAMHEDEN, BEKENDMAKING VAN DE RESULTATEN EN OPVOLGING.

De Interne Audit is verantwoordelijk voor de planning en de uitvoering van de auditwerkzaamheden, voor het opstellen van de auditrapporten en voor de bekendmaking van de resultaten.

Elk **auditrapport** vermeldt de vaststellingen en de **aanbevelingen** ter verbetering van de activiteiten en processen : voorstellen voor preventieve of correctieve maatregelen die de risico's verminderen, aangevuld met een actieplan waarin de operationele verantwoordelijken de uitvoeringstermijn aangeven (N2410).

De schriftelijke rapporten worden vooraf besproken met de operationele verantwoordelijken. Ze houden rekening met de opmerkingen en de commentaren van die verantwoordelijken totdat de “Exit meeting” plaatsgegrepen heeft, en dit om het opstellen van het definitief rapport te kunnen aanvatten.

Het definitief rapport van elke auditopdracht wordt door de verantwoordelijke van de Interne Audit verstuurd aan de Voorzitter van het Auditcomité, de Voorzitter van de Raad van Bestuur, de Gedelegeerd Bestuurder van de betrokken Maatschappijen en eveneens aan de Directeurs-Generaal en (General) Managers die verantwoordelijk zijn voor de geauditeerde entiteiten/processen. De auditrapporten die betrekking hebben (gedeeltelijk of geheel) op Infrabel worden gericht via de verantwoordelijke van de interne auditdienst van deze Maatschappij.

De verantwoordelijke van de Interne Audit bezorgt aan de betrokken Auditcomités :

- de definitieve versie van de “Executive Summary” van de voltooide auditopdrachten; op hun vraag geeft hij hen het volledig rapport;
- een jaarlijkse evaluatie betreffende de bruikbaarheid, de doelmatigheid en de efficiëntie van de interne controleprocessen, het risicobeheer, en desgevallend van de corporate governance; hierbij baseert hij zich op de auditwerkzaamheden van het afgelopen jaar;
- de belangrijkste zwakheden en lacunes van de interne controleprocessen die aan het licht kwamen, evenals de mogelijke verbeteringen aan deze processen;

De Interne Audit volgt de uitvoering van zijn **aanbevelingen** op. Zijn verantwoordelijke informeert regelmatig de betrokken Auditcomités over de implementatie van de aanbevelingen (N2500). De Auditcomités steunen de Interne Audit wanneer de aanbevelingen niet worden gerealiseerd volgens het overeengekomen actieplan.

De Interne Audit staat garant voor de vertrouwelijkheid van de gegevens die tijdens de auditopdracht werden vergaard. De auditrapporten en de inhoud van de auditdossiers mogen aan geen andere dan bovengenoemde personen/instanties worden overgemaakt zonder uitdrukkelijke goedkeuring van de verantwoordelijke van de Interne Audit.

8. INTERNE ORGANISATIE.

Het personeel van de Interne Audit dient te beantwoorden aan een profiel gebaseerd op de professionele kwaliteiten nodig voor de uitoefening van de auditactiviteiten.

De snelle evolutie in het beroep en op het activiteitendomein van de Interne Audit is een feit. Conform de IIA-norm N1230, wordt daarom van de professionele auditoren verwacht dat ze hun kennis en know-how op peil houden door zich regelmatig bij te scholen. Met het oog hierop is de Interne Audit lid van het Institute of Internal Auditors en van gespecialiseerde organismen, zoals het ISACA (informatica audits).

De Interne Audit maximaliseert zijn kennis om aanwijzingen van fraude te ontdekken, in synergie met het Comité van Toezicht.

Conform de IIA-norm N1300, is het hoofd van de Interne Audit belast met het opstellen en het implementeren van een programma voor de borging en de verbetering van de kwaliteit met als doel de activiteiten te beheren en te evalueren. Met het oog hierop beschikt de Interne Audit over een kwaliteitsbeheerssysteem met o.a. de volgende elementen : een kwaliteitsbeleid, kwaliteitsobjectieven, performance-indicatoren, een kwaliteitshandboek (dat onder andere de methodologie, de processen en de procedures beschrijft die dienen te worden gevolgd tijdens het verloop van de audit- en andere werkzaamheden), ...
De Interne Audit beoogt zijn kwaliteitscertificatie ISO 9001 te behouden.

De leden van de Interne Audit dienen voldoende kennis van de onderneming te ontwikkelen en te bezitten. In samenspraak met het Auditcomité van de NMBS Holding, voert de verantwoordelijke van de Interne Audit een passend personeels-, mobiliteits- en vormingsbeleid.

Brussel, 24 februari 2005.

Geertje SMET,
Voorzitster van het Auditcomité.
